

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LLM1001 Általános nyelvészet						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				dr. Zsemlyei Borbála, egyetemi adjunktus				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				drd. Dimény Hajnalka, egyetemi tanársegéd				
2.4 Tanulmányi év	I.	2.5 Félév	I.	2.6 Az értékelés módja	vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	A
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/fakultatív)	Kö

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	14
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					26
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					7
Konzultáció					1
Vizsgák					4
Más tevékenységek.....					
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	58				
3.8 A félév össz-óraszám	150				
3.9 Kreditszám	6				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	számítógép, vetítő szükséges
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	számítógép, vetítő szükséges

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C1.1. A fogalmak meghatározása, az általános nyelvészeti szaknyelv jellegzetességeinek felismerése és példázása; a humántudományok interdiszciplináris elemzési módszereinek ismerete.</p> <p>C1.2. Az általános nyelvészeti változások leírása és a modern irodalomelmélet fogalmainak, nézőpontjainak és módszereinek leírása.</p> <p>C1.3. Az általános nyelvészet fogalmainak alkalmazása a kutatásban és az irodalmi/kulturális jelenségek viszonylatában.</p> <p>C.2.6. Szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás egy nyelvészeti témában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált.</p> <p>C3 Az anyanyelv nyelvészeti jelenségeinek szinkrón és diakrón leírása.</p>
Általános kompetenciák	CT1 Az elemzőkészség és a kritikai gondolkodásmód fejlesztése.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	Nyelvi elemzőkészség és kritikai gondolkodásmód fejlesztése.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<p>A tantárgy célja megismertetni az általános nyelvészet alapvető fogalmait, terminusait, és a szemináriumokon interaktív gyakorlatok révén feldolgozni a kijelölt olvasmányokat, megvitatni az általuk felvetett problémás kérdéseket.</p> <p>A szemináriumokon tárgyalásra kerülnek a következő témák: az emberi és állati kommunikáció alapvető jegyei; a gyermeknyelv; a nyelvi szocializáció; a nyelv keletkezésének problémaköre; az írás története; a generatív és kognitív nyelvméleti irányzatok alapjai; a beszédaktus-elmélet.</p>

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. Az általános nyelvészet mint önálló nyelvtudományi ágazat. Az általános nyelvészet tárgya. A nyelvi közlés. A közlés funkciói.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
2. Társadalom és nyelv. A nyelv társadalmi funkciói. A nyelv mint cselekvés.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
3. Beszélési szokások. A nyelvhasználat társadalmi szabályozása. Csoport- és rétegnyelvek, normatív változat. Kétnyelvűség.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
4. A nyelv pszichikai dimenziója: nyelv és gondolkodás. Neurolingvisztikai és pszicholingvisztikai alapfogalmak. A beszédgondolkodás. Belső beszéd. Izomorf kategóriák.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
5. Neurolingvisztikai és pszicholingvisztikai alapfogalmak	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
6. A nyelv jelszerűsége. A jel fogalma, a jelek tipológiája.	Frontális előadás Power Point	

	bemutatóval és interaktív tevékenységek	
7. Denotáció és konnotáció. A nyelvi jel önkényes jellege, sajátosságai.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
8. Jelentés és érték. A jelentés fogalma, mozgása. Nyelvi és kontextuális jelentés. lexikális jelentés és viszonyjelentés.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
9. Nyelvi szintek és egységek. Invariánsok és variánsok. Nyelv és beszéd.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
10. A nyelvi rendszer. A nyelv szintagmatikus és paradigmikus síkja.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
11. A nyelv időbeli dimenziója. A nyelv állandósága és mozgása az időben. A nyelvi változások okai és korlátai. A nyelvi változások szabályszerűségei az egyes részrendszerekben: hangváltozások.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
12. A nyelvtani rendszer változása, jelentésváltozások, a szókincs története. A nyelvi mozgás iránya és következményei.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
13. A nyelvek sokfélesége. Nyelv és nyelvjárás. A nyelvrokonság kritériumai.	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
14. Nyelvek osztályozása: genetikai, tipológiai, areális szempont	Frontális előadás Power Point bemutatóval és interaktív tevékenységek	
Bibliográfia Crystal, David: <i>A nyelv enciklopédiája</i> . Osiris, Budapest, 1998, 226–273. Kenesei István (szerk.): <i>A nyelv és a nyelvek</i> . Budapest, Akadémiai Kiadó, 2011. (http://www.nytud.hu/nyelv_es_nyelvek/) Péntek János: <i>Teremtő nyelv</i> . Bukarest, Kriterion, 1988.		
8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. Emberi kommunikáció – állati jelzés Kötelező olvasmány: Kenesei István (szerk.): Állati kommunikáció – emberi jelzés. In: Uő. (szerk.): <i>A nyelv és a nyelvek</i> . Corvina, Budapest, 2004, 17–32. Crystal, David: A nyelv és más kommunikációs rendszerek. In: Uő: <i>A nyelv enciklopédiája</i> . Osiris, Budapest, 2003, 492–501. [64. fejezet] Ajánlott olvasmány: Premack, A. J. – Premack, D.: Hogyan lehet nyelvet tanítani egy majomnak? In: Papp Mária (szerk.): <i>A nyelv keletkezése</i> . Kossuth, Budapest,	Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés	

<p>1974, 213–230. Csányi Vilmos: Miben különbözünk az állatoktól? In: Uő: <i>Az emberi viselkedés</i>. Sanoma, Budapest, 2006, 63–85.</p>		
<p>2. A nyelv keletkezése Kötelező olvasmány: Bencze M. Ildikó: Miért nem tudjuk még mindig, hogyan keletkezett a beszéd? In: Benő Attila – Fazakas Emese – Kádár Edit (szerk.): „...<i>hogy legyen a víznek lefolyása...</i>” <i>Köszöntő kötet Szilágyi N. Sándor tiszteletére</i>. EME, Kolozsvár, 2013, 31–42. Crystal, David: A nyelv eredete. In: Uő: <i>A nyelv enciklopédiája</i>. Osiris, Budapest, 2003, 365–369. [49. fejezet] Ajánlott olvasmány: Az első nyelvek; Az ősnyelv szövevénye. In: Sverker Johansson: <i>A nyelv eredetéről</i>. Budapest, Európa Könyvkiadó, 2021, 348–380; 381–394. Fordította: Papolczy Péter. Sommerfelt, Alf: A nyelv eredete. Elméletek és hipotézisek. In: Papp Mária (szerk.): <i>A nyelv keletkezése</i>. Kossuth, Budapest, 1974, 17–42.</p>	<p>Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés</p>	
<p>3. Az írás története Kötelező olvasmány: Kéki Béla: Az írás ősformái. Hieroglif írás. A képirástól a betűírásig. In: Uő: <i>Az írás és a könyv története</i>. Gondolat, Budapest, 2001. Elérhető: http://mek.oszk.hu/01600/01653/html/ (2020. szeptember 21.) Ajánlott olvasmány: Várkonyi Nándor: <i>Az írás és a könyv története</i>. Széphalom Könyvműhely, 2001. (http://mek.oszk.hu/01600/01653/html/ (2019. január 31.)) Crystal, David: Az írás története; Az írásrendszerek típusai. In: Uő: <i>A nyelv enciklopédiája</i>. Osiris, Budapest, 2003, 248–257. [Részlet a 33. fejezetből] Mandics György: <i>A rejtélyes írások könyve</i>. Kriterion, Bukarest, 1978, 11–17.</p>	<p>Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés</p>	<p>Plusz pont szerzési lehetőség: <i>Írásrendszerek.</i></p>
<p>4. A gyermeknyelv Kötelező olvasmány: Crystal, David: A nyelvelsajátítás elméletei. In: Uő: <i>A nyelv enciklopédiája</i>. Osiris, Budapest, 2003, 293–295. [Részlet a 38. fejezetből]. Crystal, David: Grammatikai fejlődés. In: Uő: <i>A nyelv enciklopédiája</i>. Osiris, Budapest, 2003, 304–306. [41. fejezet] Fehér Krisztina: <i>Babák a hangok világában</i>. Budapest, Typotex, 2017. A következő alfejezetek: Beszélő cumik 15–17., Síró újszülöttek 17–18., Anya csak egy van 19–21., Hol a kezdet kezdete? 21–23., Angolt és tagalogot hallgatunk 25–27., Kétnyelvű magzatok 27–28., és a következő fejezet: II. Dajkák és minták 144–162. Ajánlott olvasmány: Crystal, David: Szemantikai fejlődés. In: Uő: <i>A nyelv enciklopédiája</i>. Osiris, Budapest, 2003, 305–309. [42. fejezet] Crystal, David: Pragmatikai fejlődés. In: Uő: <i>A nyelv enciklopédiája</i>. Osiris, Budapest, 2003, 310–312. [43. fejezet] Mérei Ferenc – V. Binét Agnes: A beszéd kialakulása. In: Uők: <i>Gyermeklélektan</i>. Medicina, Budapest, 1997, 47–59. Lengyel Zsolt: <i>A gyermeknyelv</i>. Gondolat, Budapest, 1981, 105–132, 309–322.</p>	<p>Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés</p>	<p>Az órára előkészítendő feladat: <i>Gyermekbeszéd.</i></p>
<p>5. Nyelvi szocializáció és nyelvi hátrányos helyzet Kötelező olvasmány: Wardhaugh, Ronald: Bernstein és a „kódok”. In: Uő: <i>Szociolingvisztika</i>. Budapest, Osiris, 1995, 295–299. Réger Zita: Szocializáció és nyelvi szocializáció. In: Uő: <i>Utak a nyelvhez. Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990, 81–87. Elérhető: http://mek.oszk.hu/04000/04046/04046.pdf (2020. szeptember 22.) Réger Zita: A nyelvi hátrány értelmezése a “beszélés etnográfijának” szemszögéből. In: Uő: Uő: <i>Utak a nyelvhez. Nyelvi szocializáció – nyelvi</i></p>	<p>Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés</p>	<p>Az órára előkészítendő feladat: A közösségi beszédmódok és az iskola (Basil Bernstein)</p>

<p><i>hátrány.</i> Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990, 120–130. [Részlet a 4. fejezetből] Elérhető: http://mek.oszk.hu/04000/04046/04046.pdf (2020. szeptember 22.) Ajánlott olvasmány: Réger Zita: Nyelvi szocializáció és hátrányos helyzet: a nyelvi hátrány problémája az iskolában. In: Uő: <i>Utak a nyelvhez. Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány.</i> Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990, 88–154. [II. fejezet] Bíró Zoltán: A környezet fogságában. In: Uő: <i>Beszéd és környezet.</i> Kriterion, Bukarest, 1984, 8–86.</p>		
<p>6. Történeti összehasonlító nyelvészet Olvasmány: Kálmán László – Trón Viktor: Nyelvtörténet. In: Uők: <i>Bevezetés a nyelvtudományba.</i> 2. kiadás. 2007, Budapest, Tinta Könyvkiadó, 116–120. Elérhető: http://www.nytud.hu/publ/bevezetes_a_nyelvtudomanyba.html (2020. szeptember 22.) Oszkó Beatrix – Sipos Mária – Várnai Zsuzsa: <i>A nyelvhasználat alapfogalmai,</i> 1–11. Elérhető: http://www.nytud.hu/oszt/finnugor/anyelvhasznalitalapfogalmai.pdf (2020. szeptember 22.) Ajánlott: Robins, Robert Henry: Történeti és összehasonlító nyelvészet a tizenkilencedik században. In: Uő: <i>A nyelvészet rövid története.</i> Budapest, Osiris Kiadó – Tinta Kiadó, 1999, 181–211. Cser András: Bevezetés. In: Uő: <i>A történeti nyelvészet alapvonalai.</i> Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2000, 7–23.</p>	<p>Dialógus; frontális és csoportmunka, megbeszélés</p>	
<p>7. Ismétlő kérdések, gyakorlatok. Projektek bemutatása</p>	<p>Prezentáció, csoportmunka, beszélgetés</p>	<p>Bemutatandó projektmunka</p>
<p>Bibliográfia Lásd az egyes témáknál részletesen. További ajánlott olvasmány: Nádasdy Ádám – Kálmán László: <i>Hárompercesek a nyelvről.</i> Osiris Kiadó, Budapest, 1999. Pinker, Steven: <i>A nyelvi ösztön. Hogyan hozza létre az elme a nyelvet?</i> Typotex Kiadó, Budapest, 1999. Kálmán László – Trón Viktor: <i>Bevezetés a nyelvtudományba.</i> Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2007.</p>		

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvadásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	1. Terminusok szakszerű használata 2. Szakirodalmi ismeret 3. Az ismeretek megfelelő alkalmazása 4. Nyelvi elemzőképesség	Szóbeli vizsga (az előadások és a szemináriumok teljes anyagából)	70%
10.5 Szeminárium	1. A választott téma szakszerű megközelítése 2. A szakirodalom ismerete, pontos értelmezése, helyénvaló használata, kritikai olvasata 3. A kidolgozottság pontossága, helyénvalósága	A félév során elkészítendő projektmunka	30%

10.6 Minimális követelmények

- Az előadás és a szemináriumok témáinak ismerete és az előadásokon és a szemináriumokon való rendszeres jelenlét. A szemináriumok 75%-án kötelező a részvétel (5 szeminárium).
- A szemináriumok az olvasmányok ismeretének ellenőrzésével kezdődik. Erre jegyet nem lehet kapni, viszont jegylevonás jár azért, ha a hallgató nem készült az adott szemináriumra.

A kitöltés időpontja 2021.03.11.	Az előadásért felelős tanár aláírása 	A szemináriumért felelős tanár aláírása
Az intézeti jóváhagyás időpontja	Az intézetvezető aláírása	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje